

A
Nemzeti Munkaügyi Hivatal
Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatóságának
közleménybe foglalt ajánlásai

a munkahelyeken kialakuló kedvezőtlen (meleg) klímakörnyezettel kapcsolatban

A munkavállaló jó közérzetét, fizikai és szellemi teljesítő képességét, biztonságos és egészséget nem veszélyeztető munkavégzését nagymértékben meghatározza munkakörnyezetének a klímája. Bár a kánikulai meleg mindenkre kedvezőtlenül hat, de fokozottan megterheli a fizikai munkát végzők szervezetét. A munkavállalók, különösen a szabadban dolgozók számára nagy és növekvő kockázatot jelenthetnek a hőhullámok a szükséges megelőző intézkedések hiányában. A nagy meleg káros hatásai ájulást, napszúrást, hőkimerülést, hőségütést okozhatnak, de másodlagosan hozzájárulhatnak a balesetveszélyes helyzetek kialakulásához is.

Az Országos Meteorológiai Szolgálat előrejelzései alapján várható magas napi középhőmérsékletre (hőhullámra), valamint az Országos Tisztifőorvos által elrendelt hőségriasztásra tekintettel a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatósága felhívja valamennyi munkáltató figyelmét a munkavállalók egészségének, biztonságának védelme érdekében szükséges megelőző intézkedések megtételére.

Elsősorban *szabadtéren*, *tűző* napon fizikai munkát végzők esetében (pl. építés-kivitelezési munkák, útépités, útburkolás, mezőgazdasági tevékenység) merül fel a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásai elleni fokozott védekezés szükségessége:

- A munkavállalók igénye szerinti mennyiségben, a folyadék veszteség pótlására védőitalt, legalább 14-16 °C hőmérsékletű ivóvizet kell biztosítani a higiénés követelmények betartása mellett. Ösztönözni kell a dolgozókat arra, hogy sok vizet fogyasszanak – kb. 15-20 percenként egy pohárnyi hideg ivóvizet akkor is, ha nem érzik szomjasnak magukat – és kerüljék az alkohol, a kávé, a tea és a koffeintartalmú üdítőitalok fogyasztását, amelyek dehidratálhatják a szervezetet, csökkentik folyadékmegtartó képességét.
- Munkaszervezéssel kell biztosítani, hogy a munkavégzés során rendszeresen kerüljön pihenőidő beiktatásra. A pihenőidőt lehetőleg a környezethez képest hűvösebb, árnyékos helyen, megfelelő ülőalkalmatossággal ellátott körülmények között töltsék el a dolgozók.
- Ahol lehetséges, a szabadtéri munkaterületet sátorral, ponyvával kell árnyékolni. A fém-, üveg felületekről visszaverődő sugárzást a lehetőségekhez képest ki kell iktatni. A tűző napon felmelegedett tárgyak, munkaeszközök érintéséből adódó balesetveszélyes helyzetek megelőzésére is gondolni kell (pl. az elsődlegesen magasban végzett tevékenységek során), ezért felhívjuk a figyelmet az óvatosságra.

- Segíteni kell a dolgozókat abban, hogy képesek legyenek alkalmazkodni a hőséghez: az intenzív hőség első napjaiban rövidebb munkaperiódusokat és hosszabb munkaközi szüneteket tegyenek számukra lehetővé. Ezt a folyamatot ismételtén előlről kell kezdeni, ha a dolgozó szabadságról tér vissza vagy a munkából egyéb okból maradt hosszabb-rövidebb ideig távol. Javasolt úgy ütemezni a munkát, hogy a nagyobb fizikai megterheléssel járó fázisokra hűvösebb napszakokban kerüljön sor.
- Szabadtéri munkavégzés esetén figyelni kell a dolgozók cseréjére, azaz a munkát úgy kell megszervezni, hogy felváltva, rövid ideig tartózkodjanak a tűző napon, illetve a kritikus napszakban (11-15 óra között) lehetőség szerint hűvösebb, árnyékos munkahelyen folyjon a munka.
- Az előbbieken túlmenően a hőkimerülés, hóguta megelőzését egyéb eljárásokkal is javasolt kiegészíteni, ha ez nem veszélyezteti a biztonságos munkavégzést, pl. a tarkót takaró fejkendő használata, könnyű, bő ruházatban történő munkavégzés, hideg vizes arc-, kézmosással történő hűsítő mosdás stb.
- Fontos annak figyelembe vétele, hogy az egyéni védőeszközök (különösen a légzésvédő eszközök) használata különböző mértékben, egyénenként változó mértékben többterhelést jelenthet viselője számára, ezért a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosának tanácsát is ki kell kérni az egyéni védőeszközökkel kapcsolatban.
- Azokon a *zárttéri munkahelyeken*, ahol a megfelelő munkahelyi klíma mesterséges szellőztetés, illetve légkondicionáló berendezés útján történő biztosítására nincs lehetőség, vagy ez műszakilag megoldhatatlan, a munkavállalók egészségének megóvása érdekében szintén szervezési intézkedéseket kell tenni, óránként legalább 5, de legfeljebb 10 perces pihenőidő közbeiktatásával és védőital juttatásával. A pihenőidőt lehetőleg a környezethez képest hűvösebb, lehetőleg komfortzónába eső, megfelelő ülőalkalmatossággal ellátott pihenőhelyen töltsék el a munkavállalók.
- Az alkalmazott légtechnikai berendezések, klímaberendezések hatékonyságáról a megszokottnál gyakrabban kell meggyőződni, ellenőrizni kell – szakember bevonásával – a rendeltetésnek megfelelő működőképességüket, gondoskodni kell a rendszeres és folyamatos műszaki karbantartásukról, tisztításukról, fertőtlenítésükről. A mesterséges szellőző/szellőztető- és légkondicionáló berendezések nem megfelelő beállítása, működtetése és karbantartásának hiánya egészségkárosodást okozó események (pl. meghűlés, légúti fertőzés stb.) kiváltó oka lehet.
- Az illékony veszélyes anyagokkal (pl. szerves oldószerek: aceton, toluol) végzett tevékenységnél a munkavédelmi szabályokat fokozottan be kell tartani, mivel a magas hőmérséklet fokozza egyes kémiai anyagok párolgását, melynek következtében a munkahelyi levegő veszélyes szennyeződése meglehetősen gyorsan

kialakulhat, mely megfelelő védelem (műszaki- és/vagy egyéni védelem) hiányában a munkavállaló rosszullétét, vagy akár eszméletvesztését is okozhatja.

A munkavállalók többlet-expozíciójának megelőzése érdekében intézkedéseket kell tenni (pl. az expozíció intenzitásának, időtartamának csökkentése, stb.). A veszélyes anyagot tartalmazó, a vonatkozó előírásoknak megfelelően felcímkézett, illetve jelöléssel ellátott tárolóedényt a használatot követően azonnal le kell zárni és az anyag (kémiai, fizikai stb.) tulajdonságainak megfelelő tárolásáról kell gondoskodni. Az oldószerrel átitatott anyagokat, hulladékokat zártan, elkülönítetten kell tárolni.

- Fel kell készíteni az elsősegélynyújtásra kijelölt dolgozókat arra is, hogy felismerjék és kezelni tudják a hőség okozta túlzott igénybevétel, a hőguta tüneteit (kifejezetten kipirosodott és forró arc, szapora szívverés, fejfájás, hányinger, rosszullét, súlyosabb esetben ájulás, eszméletvesztés stb.), szükség esetén a munkát azonnal hagyják abba, keressék fel a pihenőhelyet, igényeljék az elsősegélynyújtást vagy orvosi ellátást.

A fővárosi/megyei kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szervének munkavédelmi felügyelőiségei fokozott figyelmet fordítanak a munkavédelmi ellenőrzések során azon munkavállalók egészségének és biztonságának védelmére, akik a kedvezőtlen klímakörnyezet miatt a szokásosnál is fokozottabb megterhelésnek és igénybevételnek lehetnek kitéve a szabadtéri- vagy a zárttéri munkahelyeken.

Az ingyenesen hívható, telefonos Munkavédelmi Információs Szolgálat tájékoztatást nyújt a munkavédelemmel kapcsolatos jogosultságokról és kötelezettségekről a munkavállalók, munkáltatók, az érdekképviselői szervek és minden, a munkavédelem kérdései iránt érdeklődő számára.

Zöld szám: **06 80 204-292**, hívható: hétfőtől-csütörtökig: 8.30-16.00, pénteken: 8.30-13.30-ig.

E-mail: munkaved-info@lab.hu

A kedvezőtlen klímakörnyezettel kapcsolatos legfontosabb jogszabályhelyek (vonatkozó jogszabályi előírások):

- *a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 33-34. §,*
- *a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet 7. §-a és 2. sz. melléklete,*
- *az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet 4. számú mellékletének 7. és 18.3. a) pontjai.*

Budapest, 2013. június 17.